

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 7 mars 1922 kl. $\frac{1}{2}$, 3 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 1 i anledning av herr Hages motion, nr 34, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående lönetursrätt för viss personal, som från Mora—Vänerns Järnväg övergått till Statens Järnvägar.

Närvarande: herrar Eriksson i Stockholm, Ros, Lagerkvist, Ericson i Boxholm, Leffler, Sjögren*, Hansén, Johansson i Krogstorp, Nilsson i Köinge*, Lundén*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uti en inom andra kammaren väckt motion, nr 34, som för förberedande behandling hänvisats till utskottet, har herr Hage hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att personal, som från Mora—Vänerns Järnväg övergått till Statens Järnvägar samma år, som köpet av järnvägen skedde men före tiden för nämnda köp, måtte få tillgodoräkna sig sin anställning vid den enskilda järnvägen efter samma grunder, vilka tillämpats för den personal, som direkt genom köpet av järnvägen övergick till Statens Järnvägar.

Ifråga om motiveringen för denna hemställan hänvisar utskottet till motionen.

Genom förevarande motion har motionären påkallat riksdagen avgörande uti ett ärende, som förut varit föremål för prövning och beslut av vederbörande administrativa myndigheter.

Uti skrivelse till Kungl. Järnvägsstyrelsen den 28 januari 1920 anhöllo nämligen lokomotiveldarna K. J. Andersson, V. E. Berglund och

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 13 saml. 3 avd. 1 häft. (Nr 1—2.) 1

J. E. L. Skotte att få tillgodoräkna sig tjänstetid vid f. d. Mora—Vänerns järnväg i likhet med den personal, som med nämnda järnväg övertagits av Statens Järnvägar.

Till svar härå meddelade Järnvägsstyrelsen i skrivelse den 9 augusti 1920 till distriktsförvaltningen vid 5:te distriktet, varest sökandena voro placerade till tjänstgöring, att ifrågavarande ansökan tagits under prövning i samband med utarbetandet av de ändrade bestämmelser angående lokomotivpersonalens turplacering, som meddelats genom styrelsens skrivelse den 16 juli 1920, och att tillgodoräknande av ifrågavarande tjänstetid icke kunde medgivas annorledes än vad genom styrelsens skrivelse den 29 mars samma år, angående tjänsteårsberäkning för lokomotivpersonal vid övergång till 1919 års avlöningsreglemente, samt ovan nämnda skrivelse den 16 juli angående lokomotivpersonalens turplacering bestämts rörande tillgodoräknande av tjänstetid vid enskild järnväg i allmänhet.

Över Järnvägsstyrelsens berörda beslut anförde Andersson och Skotte besvär, däri de i huvudsak anförde följande. Då de övergått i Statens Järnvägars tjänst i februari månad 1916 eller kort tid före det Staten övertagit Mora—Vänerns järnväg — Mora—Vänerns järnväg övertogs av Statens Järnvägar den 1 januari 1917 — vore det i hög grad omotiverat, att de ställdes i sämre lönetursrätt än om de kvarstannat vid den enskilda järnvägen några månader längre. Den tidigare övergången till Statens Järnvägar, som skett för att tillmötesgå det behov av ökat antal lokomotiveldare, som just vid den tidpunkten yppat sig vid Statens Järnvägar, speciellt vid 5:te distriktet, komme att straffas med, att de erhöles sämre lönetursrätt samtidigt med att de genom den tidiga övergången fått sin tjänstgöring förlagd till det nordliga 5:te distriktet, under det att de, som »inköpts» från Mora—Vänerns järnväg, även fått fördelen att kvarstanna söderut. Klagandena hemställde, att Kungl. Maj:t måtte bestämma, att de skulle erhålla samma lönetursrätt, som om de kvarstannat i Mora—Vänerns järnvägs tjänst till dess banan övertogs av Statens Järnvägar och som om de övergått i Statens Järnvägars tjänst i samband med nämnda övertagande.

Uti över besvären den 26 januari 1921 avgivet utlåtande anförde Järnvägsstyrelsen följande:

»Enär sökandena icke övergått i Statens Järnvägars tjänst i samband med att Statens Järnvägar övertogo f. d. Mora—Vänerns järnväg, vid vilken sökandena, såsom ovan nämnts, voro anställda före övergången i statens tjänst, har styrelsen på grund av gällande avlöningsbestämmel-

ser funnit sig sakna befogenhet medgiva, att tjänsteårsberäkningen för dem finge verkställas efter samma grunder, som av Kungl. Maj:t fastställts beträffande den med f. d. Mora—Vänerns järnväg av Statens Järnvägar övertagna personalen, vilka grunder fastställdes samtidigt med arvodesstaten vid Statens Järnvägar för år 1917. Den omständigheten, att klagandena övergått från enskild järnväg, som sedermera övertagits av Statens Järnvägar, och att detta skett jämförelsevis kort tid före övertagandet, anser styrelsen icke utgöra tillräckliga skäl för tillstyrkande av, att undantag beträffande sökandena medgives från bestämmelsen i gällande avlöningsreglementes 11 §, att endast tjänstetid *vid verket* må för bestämmandet av begynnelselönen och uppflyttning i högre löneklass tillgodoräknas, liksom icke heller vad sökandena i övrigt anfört rörande omständigheterna vid och följderna av deras övergång i Statens Järnvägars tjänst.

Till ärendets ytterligare belysning får Järnvägsstyrelsen dessutom nämna, att klagandena genom att övergå i Statens Järnvägars tjänst vunnit en ökad årsinkomst av minst 800 kronor per år i jämförelse med, om de kvarstått vid en med Mora—Vänerns järnväg motsvarig enskild järnväg, samt att de vid övergången i Statens Järnvägars tjänst behandlats så gynnsamt som gällande bestämmelser medgivit, i det att till utgångspunkt för tjänsteårsberäkningen för dem tagits datum för deras första anställning i Statens Järnvägars tjänst utan något som helst avdrag, motsvarande den utbildningstid, som är föreskriven för lokomotiveldare vid Statens Järnvägar, nämligen minst $1\frac{1}{2}$ år verkstadspraktik och $\frac{1}{2}$ års tjänstgöring som lokomotiveldare. Den tidigare anställningen vid den enskilda järnvägen har för ifrågavarande eldare sålunda medfört den stora fördelen, att de befordrats till ordinarie lokomotiveldaretjänst avsevärt tidigare, än som skulle kunnat ske utan sådan anställning.»

Järnvägsstyrelsen hemställde, att sökandenas hemställan icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Kommunikationsverkens lönenämnd, till vilken besvären jämväl remitterats, yttrade:

»Såsom av järnvägsstyrelsen framhållits, hava sökandena redan i februari månad 1916 tillträtt anställning vid Statens Järnvägar, under det att statens övertagande av Mora—Vänerns järnväg och den vid samma järnväg anställda personalen skedde först från och med den 1 januari 1917. De vid fastställandet av Statens Järnvägars avlöningsstat för sistnämnda år meddelade bestämmelser, varigenom den från Mora—Vänerns järnväg övertagna personalen erhöll rätt att för beräkning av löneställning vid Statens Järnvägar tillgodoräkna sig sin fasta anställning

i den enskilda järnvägens tjänst — med avdrag för viss tid, olika för tjänstemän av högre grad och tjänstemän av lägre grad — hava sålunda icke kunnat tillämpas på sökandena. Dessa hava enellertid båda redan från och med den 1 december 1917 blivit befordrade till ordinarie lokomotiveldare vid Statens Järnvägar, vilket, såsom Järnvägsstyrelsen framhåller, inneburit, att de fått räkna en avsevärd tid vid den enskilda banan som likvärdig med eljest föreskriven verkstadspraktik eller tjänstgöring såsom lokomotiveldare vid Statens Järnvägar. På grund härav har ock deras befordran till ordinarie tjänst skett vid den levnadsålder — för Andersson 28 och för Skotte 25 år — som vid ifrågavarande tidpunkt ungefärligen motsvarar det normala. Bland de under år 1917 från tidigare icke ordinarie anställning vid Statens Järnvägar till ordinarie tjänst befordrade lokomotiveldarna finnas sådana flera, som då innehade högre ålder än den äldste av sökandena.

Några särskilda billighetsskäl synas därför icke tala för ett ytterligare gynnande av sökandena med hänsyn till deras tidigare anställning i enskild tjänst. Det torde å andra sidan icke vara uteslutet, att ett bifall till sökandenas framställning skulle kunna medföra konsekvenser i form av liknande krav från andra befattningshavares sida, därvid en rationell begränsning kunde bliva svår att uppehålla.»

Under framhållande, att sökandena syntes hava erhållit den befordran och löneställning vid Statens Järnvägar, varpå de rättvisligen kunnat göra anspråk, hemställde jämväl lönenämnden att framställningen icke måtte till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Genom beslut den 8 april 1921 fann Kungl. Maj:t framställningen icke föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Utskottet har genom vederbörande ledamot av statsrådet nu inhämtat Kungl. Järnvägsstyrelsens utlåtande över motionen och har Järnvägsstyrelsen uti till utskottet avgivet den 21 februari 1922 dagtecknat utlåtande anfört följande:

»Motionen går ut på, att de tjänstehavare (tre lokomotiveldare), som på egen ansökan övergått från Mora—Vänerns järnväg till Statens Järnvägar samma år, som inköpet av förstnämnda järnväg skedde, skola få tillgodoräkna sig sin tjänstgöring vid den enskilda järnvägen efter samma grunder, vilka tillämpats för den personal, som genom köpet övergått till Statens Järnvägars tjänst.

Som skäl härför anför motionären huvudsakligen,

att den frivilliga övergången skulle hava skett »för att tillmötesgå det behov av ökat antal yrkeskunniga lokomotiveldare, som just vid den

tidpunkten yppat sig vid Statens Järnvägar, speciellt vid V distriktet.» (sid. 6 kursiveringen).

att ehuru Statens Järnvägar icke behövt bekosta någon utbildning på dessa lokomotiveldare, de likväl skulle hava kommit att erhålla sämre lönetursrätt än om de kvarstannat vid Mora—Vänerns järnväg, tills banan övertogs av Statens Järnvägar.

att de dessutom blivit placerade vid V distriktet, medan deras kamrater, som dock senare övergått i Statens Järnvägars tjänst fått kvarstanna å sydligare distrikt.

att enligt vad till motionären uppgivits, en av de i motionen berörda befattningshavarna nu erhåller s. k. »utplacering» först under februari 1916, medan han skulle hava erhållit sådan redan i november 1912, därest han kvarstannat 1½ månad längre vid Mora—Vänerns järnväg än som skett.

Gentemot ovanstående får Järnvägsstyrelsen, utöver vad som framgår av bilagda avskrifter av Styrelsens skrivelse i ämnet till distriktsförvaltningen vid V distriktet den 9/8 1920 och av Styrelsens yttrande till Kungl. Maj:t den 26/1 1921, erinra om,

att det första härövan anförda skälet icke torde överensstämma med verkliga förhållandet, i det att de tre lokomotiveldarna säkerligen övergått i Statens Järnvägars tjänst uteslutande i eget intresse,

att såsom av bifogade sammanställning framgår de frivilligt övergångna lokomotiveldarna för närvarande äro placerade i samma löneklass som jämförliga från Mora—Vänerns järnväg övertagna tjänstemän och hava uppnått denna löneklass ungefär vid samma tidpunkt,

att de på grund av sin tjänstgöring å V distriktet åtnjuta särskild av statsmakterna såsom skälig befunnen ersättning i form av kallortstillägg samt

att vad beträffar den s. k. »utplaceringen», varmed torde avses utgångspunkten för lönetursberäkningen, icke föreligga tillräckliga noggranna uppgifter på antalet dagar, varunder de frivilliga övergångna tjänstgjort som lokomotiveldare vid Mora—Vänerns järnväg, för att med visshet skulle kunna avgöras, när denna tidpunkt skulle inträffa, därest densamma uträknades efter samma grunder, som tillämpats i fråga om den övertagna lokomotivpersonalen. Med ledning av de härutinnan något svävande uppgifterna i de av två av de övergångna lokomotiveldarne avlämnade betygen samt av data för i tjänsten ungefär

jämnåriga, från Mora—Vänerns järnväg övertagna lokomotiveldare kan dock beräknas, att ifrågavarande utplacering eller utgångspunkt för beräkning av placeringen i löneklass, skulle för de frivilligt övergångna icke hava kunnat infalla förrän under slutet av år 1914 eller under år 1915 därest deras tjänstetid vid Mora—Vänerns järnväg kunnat tillgodoräknas på samma sätt som för de övertagna.

Gentemot uppgiften i motionen, att Mora—Vänerns järnväg skulle hava övertagits 1½ månad efter det de frivilligt övergångna trätt i Statens Järnvägars tjänst, torde böra erinras om, att övertagandet av Mora—Vänerns järnväg icke skedde förrän vid ingången av år 1917, medan den frivilliga övergången ägde rum i februari 1916. Undertecknadet av köpekontraktet rörande Mora—Vänerns järnvägs övertagande skedde dock i april och juni 1916.

På grund av vad ovan anförts och då föga eller intet står att i ekonomiskt avseende vinna för de tjänstemän, som beröras av motionen, finner Järnvägsstyrelsen ingen anledning frångå sin förut genom ovan nämnda skrivelse till distriktsförvaltningen vid V distriktet samt sitt yttrande till Kungl. Maj:t angivna ståndpunkt, synnerligast som varje undantag från gällande bestämmelser måste befaras kunna medföra konsekvenser från andra från privatbanor till Statens Järnvägar övergångna tjänstemän.»

Vid Järnvägsstyrelsens sistnämnda utlåtande var fogad den däri omnämnda sammanställning, vilken jämväl härvid fogas såsom bilaga.

Utskottet.

Enär vid den inom utskottet företagna granskning av handlingarna i ärendet och med ledning av utskottet i övrigt meddelade uppgifter utskottet icke kunnat finna, att sådana omständigheter äro förhanden, som ur billighetssynpunkt böra föranleda den avvikelse från vid Statens Järnvägar gällande avlöningsbestämmelser, som motionären ifrågasatt, får utskottet hemställa

att herr Hages motion, nr 34, icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 mars 1922.

På utskottets vägnar:

ERNST ERIKSSON.

Bilaga.

Uppgift å anställnings- och lönetursdata för de lokomotiveldare, som övergått i Statens Järnvägars tjänst genom övertagandet av M. V. J. och som icke innehade ordinarie befattning vid M. V. J. vid övertagandet, samt motsvarande data för de tre lokomotiveldare, som övergått från nämnda järnväg till Statens Järnvägar året före övertagandet.

Andra kammarrens tredje tillfälliga utskotts utlåtande Nr 1.

N a m n	Vid M. V. J.		Vid S. J.		Ltd.	Född	Vid befordran till ordinarie lokl. placerad		Nu inneha- vande		A n m.
	Tillf. vsta.	Extra lokl.	E. o. lokl.	Ord. lokl.			i l k.	dat. för uppnå- endet av den- samma	l k.	dat. för uppnå- endet av den- samma	
12 Johansson Khn.	$10\frac{10}{11}$ 08	$1\frac{1}{5}$ 10	$1\frac{1}{1}$ 18	$1\frac{1}{5}$ 19	$10\frac{10}{11}$ 10	$24\frac{7}{7}$ 90	5	$1\frac{1}{1}$ 20	5	$1\frac{1}{1}$ 20	
4 Lindberg, A. F.... »	$14\frac{6}{6}$ 05	$1\frac{1}{4}$ 13	$1\frac{1}{1}$ 18	$1\frac{1}{1}$ 19	$1\frac{1}{10}$ 13	$4\frac{5}{5}$ 87	4	$1\frac{1}{10}$ 19	4	$1\frac{1}{10}$ 19	
2 Svärth Fhn.	$7\frac{7}{7}$ 10	$25\frac{12}{12}$ 13	$1\frac{1}{1}$ 18	$1\frac{1}{1}$ 20	$1\frac{1}{11}$ 14	$12\frac{8}{8}$ 90	3	$1\frac{1}{1}$ 18	4	$1\frac{1}{1}$ 21	
Walfridsson Mra.	$28\frac{6}{6}$ 12	$2\frac{1}{1}$ 15	$1\frac{1}{1}$ 18	$1\frac{1}{5}$ 19	$1\frac{1}{7}$ 15	$22\frac{6}{6}$ 94	3	$1\frac{1}{7}$ 18	4	$1\frac{1}{7}$ 21	
15 Olsson Khn.	$1\frac{1}{4}$ 13	$10\frac{5}{5}$ 14	$1\frac{1}{4}$ 18	$1\frac{1}{9}$ 19	$10\frac{11}{11}$ 15	$4\frac{7}{7}$ 94	3	$1\frac{1}{1}$ 19	4	$1\frac{1}{1}$ 22	

N a m n	Vid M. V. J.		Vid S. J.		Ltd.	Född	Vid befordran till ordinarie lokl. placerad		Nu inneha- vande		A n m.
	Vagn- lyft.	Extra lokl.	E. o. lokl.	Ord. lokl.			i l k.	dat. för uppnå- endet av den- samma	l k.	dat. för uppnå- endet av den- samma	
Skotte Bdn.	$13\frac{6}{6}$ 10	$15\frac{2}{2}$ 16	$1\frac{1}{12}$ 16	$1\frac{1}{12}$ 17	$15\frac{2}{2}$ 16	$11\frac{5}{5}$ 92	3	$1\frac{1}{12}$ 17	4	$1\frac{1}{1}$ 21	
7 (förut 11) Anders- son..... Le.	$4\frac{5}{5}$ 11	$23\frac{2}{2}$ 16	$1\frac{1}{12}$ 16	$1\frac{1}{12}$ 17	$23\frac{2}{2}$ 16	$24\frac{1}{1}$ 89	3	$1\frac{1}{12}$ 17	4	$1\frac{1}{1}$ 21	
4 Berglund Kra.	$2\frac{4}{4}$ 12	$14\frac{2}{2}$ 16	$1\frac{1}{7}$ 17	$1\frac{1}{11}$ 18	$14\frac{8}{8}$ 16	$10\frac{4}{4}$ 92	3	$1\frac{1}{11}$ 18	4	$1\frac{1}{1}$ 22	

Stockholm den 20 februari 1922.

E. u. B. Selander.